

Kokainbruk blant ungdom og unge voksne – hva skjer?

Rus og psykisk helse-konferansen

6.februar 2024

Marit Edland-Gryt, sosiolog og forsker Folkehelseinstituttet

Hva vil jeg snakke om

- Hva er kokain?
- Hva skjer – hva skjedde i 2023 – hva kommer i 2024?
- Presentere tall for bruk
- Presentere en artikkel om kokain som kan bidra til å nyansere stereotypiske forestillinger om kokain
- Noe om det medisinske – kilder til kunnskap

Hva er kokain?

- Sentralstimulerende
- Pulverform
- Fremstilles fra bladene i den søramerikanske kokabusken (Erythroxylon coca)

Rekordbeslag av kokain så langt i 2023

Historie av NTB • 2 u

Beslaglagte mengder kokain er flere titalls ganger større enn normalt etter flere rekordstore beslag. Samtidig fortsetter også antall beslag å øke, og kokain utgjør en stadig større andel av narkotikabeslagene. Styrkegraden er svært høy både i små og store beslag, skriver Kripos i en [pressemelding](#).

LITT GRIS: Et toalett innsmurt med matolje er kanskje litt selgt, men det er et hinder for sniffere. Det er vekter Hanne Stamnes fornyrd med. Foto: Privat

TikTok-vekker smører matolje på do for å unngå kokain-bruk

Vekterne i Tromsø har funnet en klissete metode for å unngå «snorting» på utesteder.

Mange ble oppmerksomme på kokain som partydop gjennom NRK-serien «Exit». (Foto: Fremantle/NRK)

FHI-studie: Sniffer kokain for å «kontrollere» helgefylla

Mange av dem som bruker kokain i Oslo gjør det for å ha mer kontroll når de drikker. Det viser en studie fra Folkehelseinstituttet.

Publisert 27. okt. 2023 kl. 10:36
Oppdatert 27. okt. 2023 kl. 10:29

KOKAIN ER UTBRÉDTE I OSLO: Mange bruker kokain i kombinasjon med alkohol når de lester på utesteder i helgene. Det viser undersøkelse fra FHI. FOTO: ØST DAVID HARRIS / MEDICIMAGE

– De beskriver at de kan gå ut på byen og drikke mye. Så kan de sniffe litt kokain, og så føler de seg mer våkne og edru, og kan dermed drikke mer etterpå.

Det sier Marit Edland-Gryt. Hun er stipendiat ved avdeling for rusmidler og tobakk ved Folkehelseinstituttet.

RUS: Forsker Marit Edland-Gryt har sett på hvordan unge i hovedstaden bruker kokain når de er ute på byen. Foto: Synne Daur

Overrasket av unges kokainbruk

Unge voksne bruker kokain for å drikke mer alkohol over lengre tid når de er ute på byen, ifølge en ny utelivsstudie.

Av BASTIAN LUNDE HVTMYR
27. oktober 2021

2023

- Rusundersøkelsen, FHI (februar, 2023)
- Beslag (mars, 2023)
- Russetid – debatt (april, 2023)
- Ung i Oslo (mai, 2023)
- Flere beslag (sommeren 2023)

Undersøkelser Folkehelseinstituttet gjør i ulike deler av befolkningen

- **Rusundersøkelsen**

Årlig befolkningsundersøkelse i samarbeid med SSB, hele Norge, representativt utvalg fra 16-64 år

- **Utelivsstudien**

Undersøkelse i utelivet, 2014 og 2017, Østlandet, unge voksne og voksne. Kvantitativ (spørreskjema, biologiske prøver) og kvalitativ del (dybdeintervjuer)

- *Cann2021-undersøkelsen*

Undersøkelse om ungdoms erfaringer med, meninger om, og holdninger til og kunnskap om cannabisrelaterte tema, i videregående skole

- *SHoT-undersøkelsen*

Undersøkelse blant studenter (blant annet rus) i norske byer hvert fjerde år, 2014, 2018, 2022

- *MITT LIV-undersøkelsen*

Longitudinell studie fra 2017 og framover (pilot fra 2014) blant ungdom fra ulike deler av Norge

- *ESPAD*

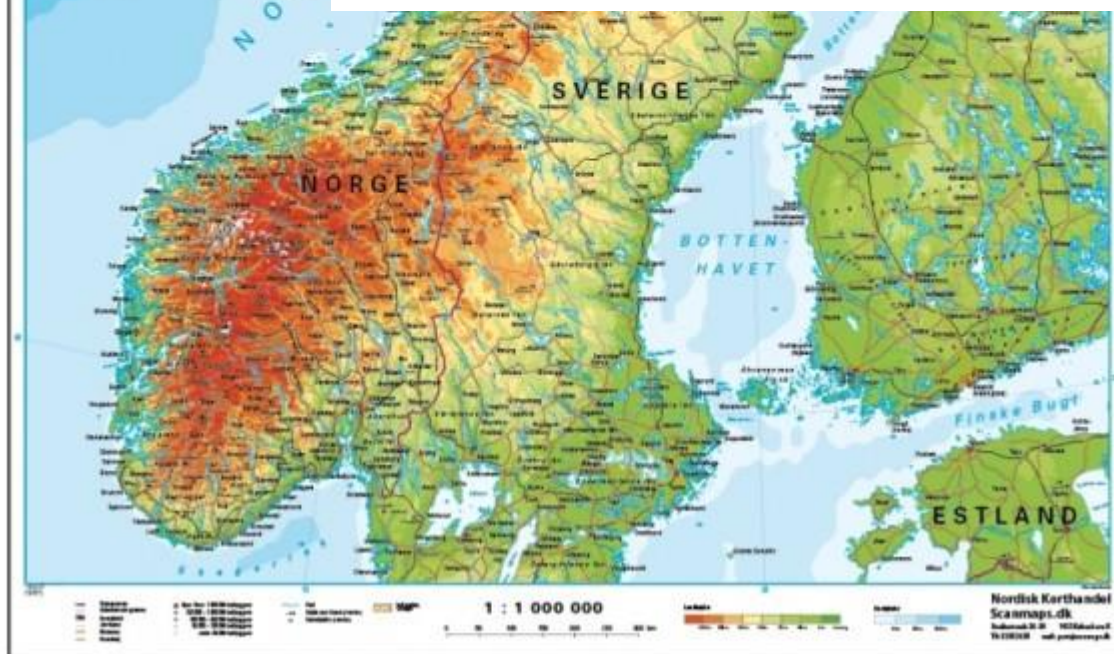
Skoleundersøkelse blant 15-16-åringene, gjennomføres i mange europeiske land med sammenlignbare data

Rusundersøkelsen, FHI

Kokainbruken øker i Norge

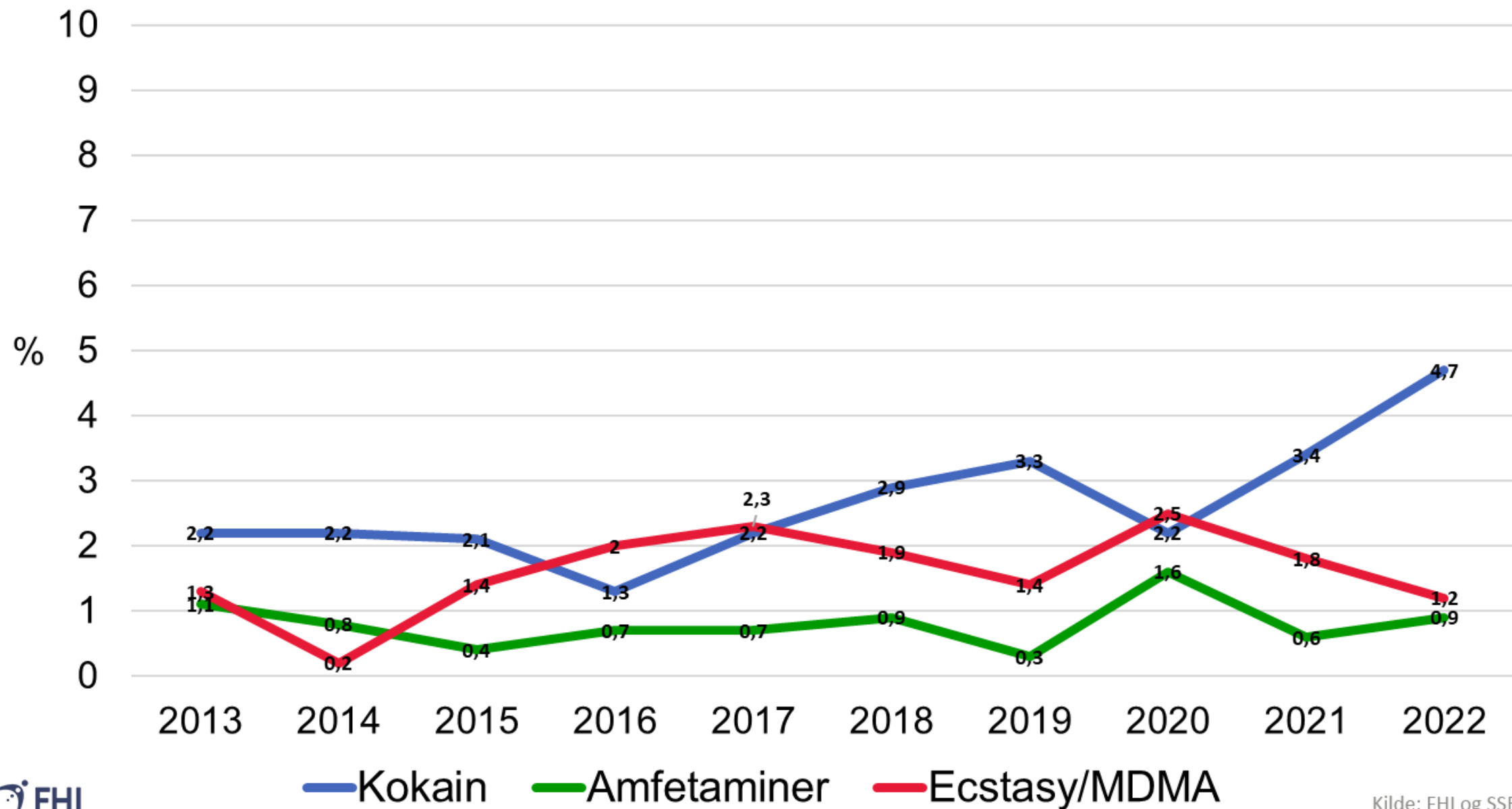
I en fersk rapport fra Folkehelseinstituttet (FHI) kommer det frem at kokainbruken blant unge voksne i Norge har økt.

Kilde: scanmaps.dk

Bruk av sentralstimulerende stoffer siste 12 mnd. blant 16-30 åringer, 2013-2022

Utelivsstudien, FHI

Utelivsstudie (ved SIRUS/FHI) for å bedre kunnskapen om høyrisiko-grupper

Utelivsstudien

1. Gjennomført i 2014: Oslo
2. Gjennomført i 2017: Oslo + 6 byer på Østlandet

Metode

Utelivsstudien 2014 og 2017

- Forskningsstasjoner utenfor 12 populære utesteder i Oslo (fredager/lørdager 23.00-03.00)
  - Deltakelse innebar spørreskjema for selvutfylling, avlevering av spyttprøve og alkometertest
  - Forskningsstasjoner med 4-6 assistenter og en plassjef
  - Rekruttering til kvalitative dybdeintervjuer i ettertid
- Intervjuer av ansatte i utelivsbransjen
- Anonym deltakelse, studien godkjent av REK

2017

UTELIVSSTUDIEN 2017

Rusmiddelbruk
blant folk «på byen»
i Oslo og seks andre
byer på Østlandet

Resultater for selv-rapportert narkotikabruk, Oslo 2014 vs 2017

SELVRAPPORTERT BRUK AV ILLEGALE RUSMIDLER I OSLO, 2014 OG 2017

Selvrapportert bruk av illegale rusmidler	Oslo 2014	Oslo 2017	Forskjell 2014-2017
Selvrapportert bruk (noen gang)	%	%	
Cannabis	66,5	62,7	=
Amfetaminer	15,7	11,6	↓
MDMA/ecstasy	20,6	22,6	=
Kokain	25,4	24,3	=
NPS ¹	8,3	1,8	↓
Selvrapportert bruk (siste 12 måneder)	%	%	
Cannabis	41,0	37,5	=
Amfetaminer	5,9	4,7	=
MDMA/ecstasy	10,9	14,2	↑
Kokain	14,6	14,4	=
NPS ¹	1,4	1,1	=

Merk: Pilene indikerer statistisk signifikant endring i pilens retning. Bred pil = p-verdien er <0,01, smal pil = p-verdien <0,05

Hentet fra rapporten «Rusmiddelbruk blant folk «på byen» i Oslo og seks andre byer på Østlandet (Bretteville-Jensen et al. 2018)

The Nightlife study, Oslo 2014

N=1116 (RR= 76%)

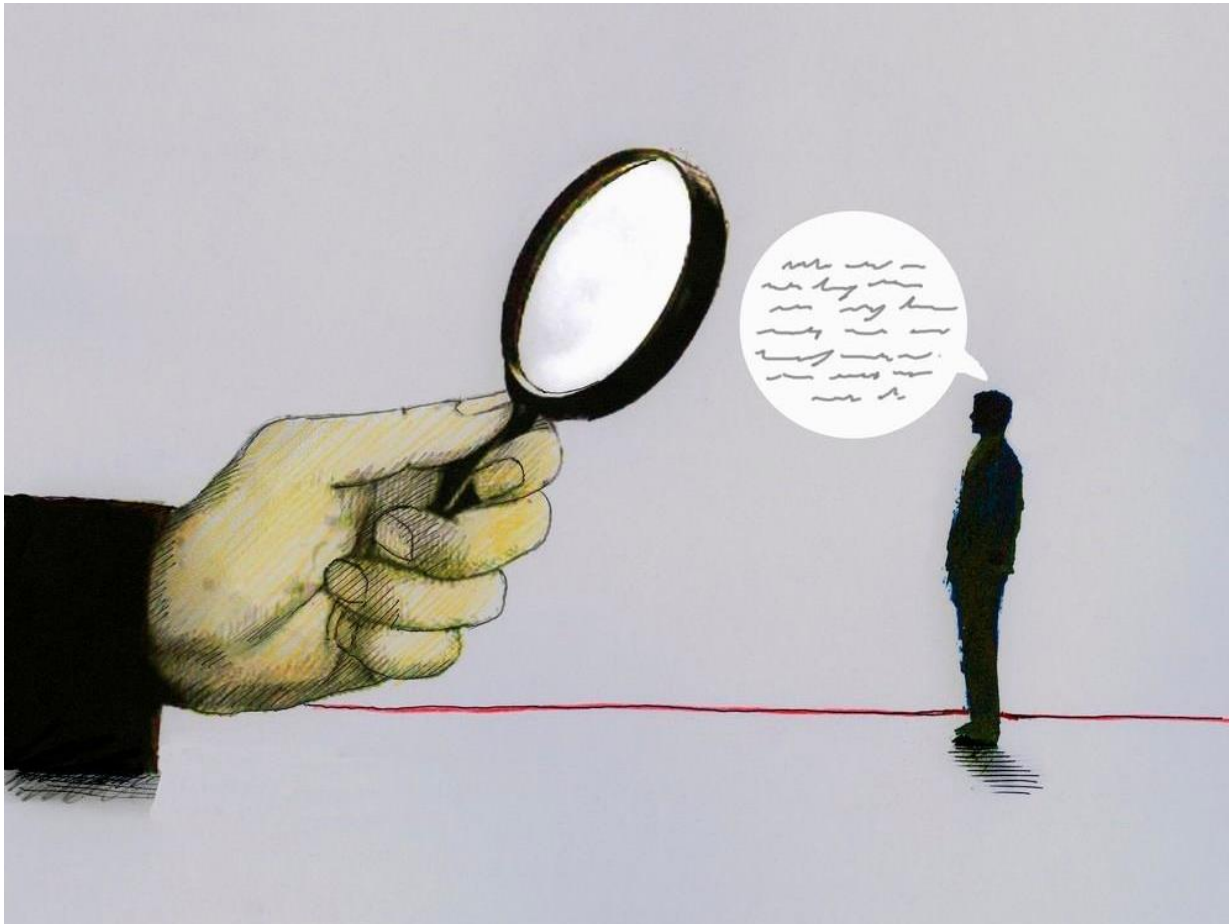
A = self-reported for last 48 hours

B = determined by oral fluid samples

	Cannabis	Cocaine	Amphet.	Ecstasy/ MDMA	NPS	Opiates	Any illicit drugs
A	11%	4.4%	1.1%	1.3%	0.1%	0%	14%
B	13%	14%	2%	2%	1%	1%	25%

Dybdeintervjuer

Kilde: NTB Scanpix / NDLA

Data og metode

Den kvalitative delen av Utelivsstudien

- 35 dybdeintervjuer med unge voksne
- Rekruttert i utelivskontekst, intervjuet på dagtid
- Alder 20-34 år (gjennomsnittsalder 26 år)
- 40 % kvinner
- 28 av 35 hadde erfaring med bruk av kokain
- Intervjuene varte rundt to timer i gjennomsnitt
- Alle intervjuene transkribert og kodet i HyperRESEARCH
- Studien er godkjent av REK (application No. 2014/192)

Rusmidler oppgitt brukt av deltakere

cannabis, MDMA/ecstasy, **cocaine**, amphetamine, methamphetamine, heroin, LSD, GHB, 2C-B, 2C-E, 2C-I, ketamine, DMT, 25I-NBOMe, MDA, JWH-018, AM-694, spice, concerta, Ritalin, Lyrica, crystal meth, khat, shrooms, magic mushrooms (and other mushrooms), valium, kratom, poppers, mescaline, ephedrine, mephedrone, Bromo-Dragonfly, harmine and 5-MeO-DMT

Cocaine Rituals in Club Culture: Intensifying and Controlling Alcohol Intoxication

Journal of Drug Issues

1–18

© The Author(s) 2021

Article reuse guidelines:

sagepub.com/journals-permissions

DOI: 10.1177/0022042620986514

journals.sagepub.com/home/jod

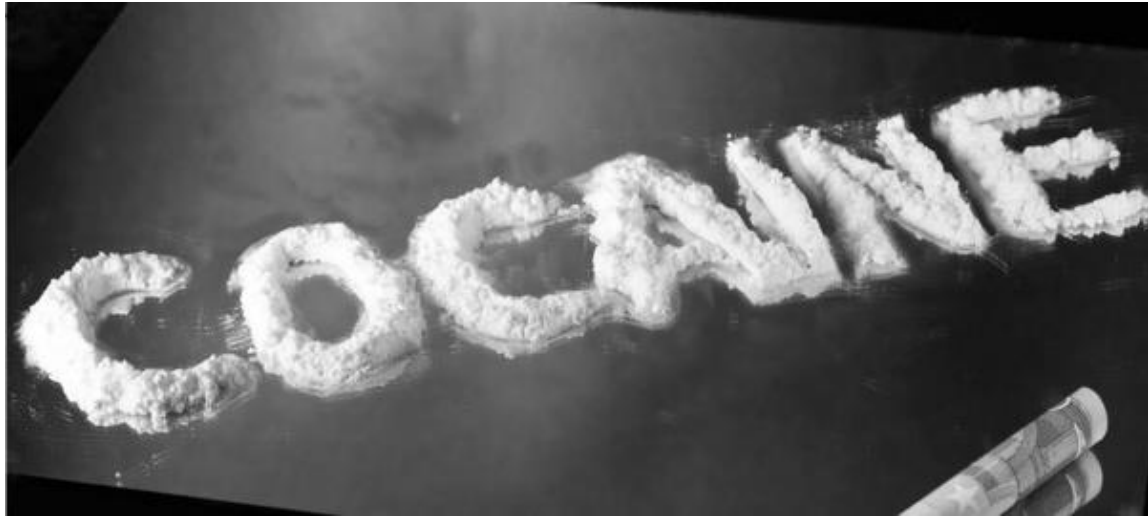
Marit Edland-Gryt^{1,2}

Abstract

Clubbing is an important part of the nighttime economy, and cocaine use is, for some young people, an essential part of this clubbing culture. However, the interaction rituals around the use of powder cocaine in this context remain understudied. This study is based on qualitative interviews with young adult recreational cocaine users ($n = 28$) and explores how they use cocaine in club settings, in relation to rituals and drinking culture. The analysis identified three main explanations for using cocaine: (a) unity with friends because of shared transgression, (b) the high as a “collective effervescence,” and (c) the possibility to control, extend, and intensify drinking to intoxication. These three explanations illustrate how cocaine rituals were deeply integrated in drinking-to-intoxication rituals, and how the illegality of cocaine use reinforced feelings of unity with friends. In the nighttime economy, cocaine use and its related rituals are used to intensify and control alcohol-fuelled partying.

Keywords

cocaine use, interaction rituals, controlled loss of control, alcohol, recreational substance use, young adults, intoxication

Analyse

1

1. Unity with friends
because of shared
transgression

2

2. The high as a
collective
effervescence

3

3. To control,
extend, and
intensify drinking to
intoxication

1. Unity with friends...

I mean, I like to do it. While doing it with other people, one gets this bond, right [...] Right then and there, it's a nice thing to do together with others. It creates a connection [...] And then I can also recall, it's you again! We got it! (Rick)

... because of shared transgression

The first time we used, it was exciting, we wanted to be tough, on the edge, because it was more of a rush to do something illegal [...] You do something illegal, but you do it together, so it is exciting. You feel a bit naughty. (William)

“Emotional energy” (Collins, 1993)

“Sneaky thrills” (Katz, 1988)

2. «The High» as a collective effervesence

You feel extremely happy, and self-esteem is really high [...] My boyfriend and I become passionate when doing coke together (laughs). (...) You can really notice the difference even if you only snort one line, and then you talk a lot more. (...) and I can tell more fun stories.
(Sylvia)

It's like the most expensive beer you can get. Not like "Oh, now I'm going to use drugs and get high". It's more like "Ah...let's do a line".
(Henrik)

“Collective effervescence” (Collins, 2004, Tutenges, 2013)

3. To control, extend, and intensify drinking to intoxication

If someone has had a lot to drink and start to talk rubbish and may do something crazy or get angry and break windows, then one may take cocaine and get a bit steadier, and then you can continue the conversation. (Liam)

You do not lose control on cocaine. If it is the first time, and if you are drunk and mad, and take a key or a line, then you are awake and more balanced. (Terry)

“The desired state of intoxication” (Measham, 2002)

“Controlled loss of control” (Hayward, 2002, Measham, 2002)

Nøkkelen som ritual

Yeah, best to use the key, the key is sort of fun. When we stand outside and the bouncer comes, he might catch you, (then) you take out your keys [*makes sniffing sound*] and then it's ok. Instead of standing and trying to divide it into portions. (Emily)

Kokain og alkoholbruk sammenvevd

- Denne studien viser hvordan kokainritualer er viktige å se på for å få en bredere forståelse av kokainbruk i utelivet.
- Altså – det handler lite om kokain i seg selv – det handler mye om alkohol og kokain, kokain og alkohol, og ritualene rundt bruken.
- Også skader og avhengighet var tema i intervjuene.

Oppsummering

«Cocaine rituals in club culture»

- Deltakerne brukte kokain i utelivet til å kontrollere og intensivere fylla
- De ser på kokain både som et medium for kontrollert drikking, og for å feste hardere
- Ritualer viktig for bruken
- Stereotypiske fortellinger i stor grad motsagt
- Betydningen av kontekst
- utfordringer: skader – avhengighet – etiske aspekter ved produksjon og innførsel
- Kokainbruk i utelivet i Oslo viser et mer sammensatt bilde enn «simply searching for the high»

Andre undersøkelser fra FHI

Cann2021-undersøkelsen

- 2 % oppgir bruk av kokain (noen gang)

SHoT-undersøkelsen

- 3 % oppgav bruk av kokain i 2018, 6 % i 2022 (siste år)

Mitt Liv-undersøkelsen

- Data etter hvert på longitudinelle kvalitative intervjuer som kan bidra til forståelsen av bruk

ESPAD undersøkelsen

- 15/16-åringer – hvert fjerde år – verdt å følge med på denne også selv om de er unge

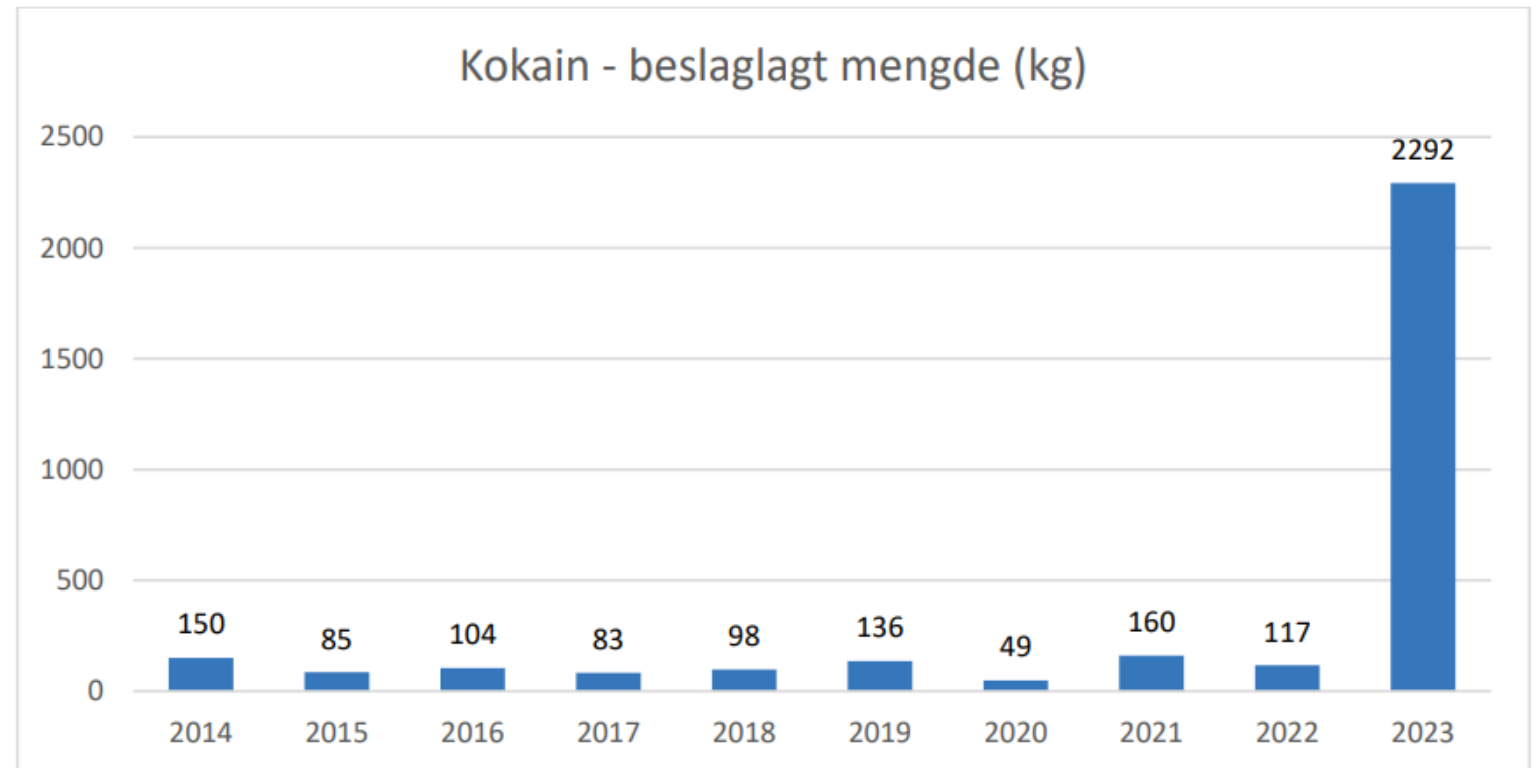
SHoT 2022

TABELL 10.5.2.1 BRUK AV NARKOTIKA SISTE ÅR. STRATIFISERT PÅ TYPE. KOLONNEPROSENT*.

	Totalt	Kjønn		Region				
		Mann	Kvinne	Sørøst	Vest	Midt	Nord	Utland
Cannabis (hasj/marihuana)	16	17	13	18	17	15	12	24
Kokain	6	9	4	7	6	4	4	6
Andre narkotiske stoffer	6	7	5	6	5	6	5	7
MDMA	4	6	3	4	4	3	3	5
LSD, Psilocybin (fleinsopp)	3	6	2	4	3	3	2	5
Ritalin uten resept	3	4	2	3	2	2	2	2
Amfetamin	2	3	2	3	2	2	2	3
Ecstasy	2	4	2	3	2	2	2	3
Syntetiske cannabinoider	2	2	2	2	2	2	2	1
Bensodiazepiner uten resept	1	1	1	2	1	1	1	1
Total (minst 1 stoff)	21	28	17	22	21	19	16	27

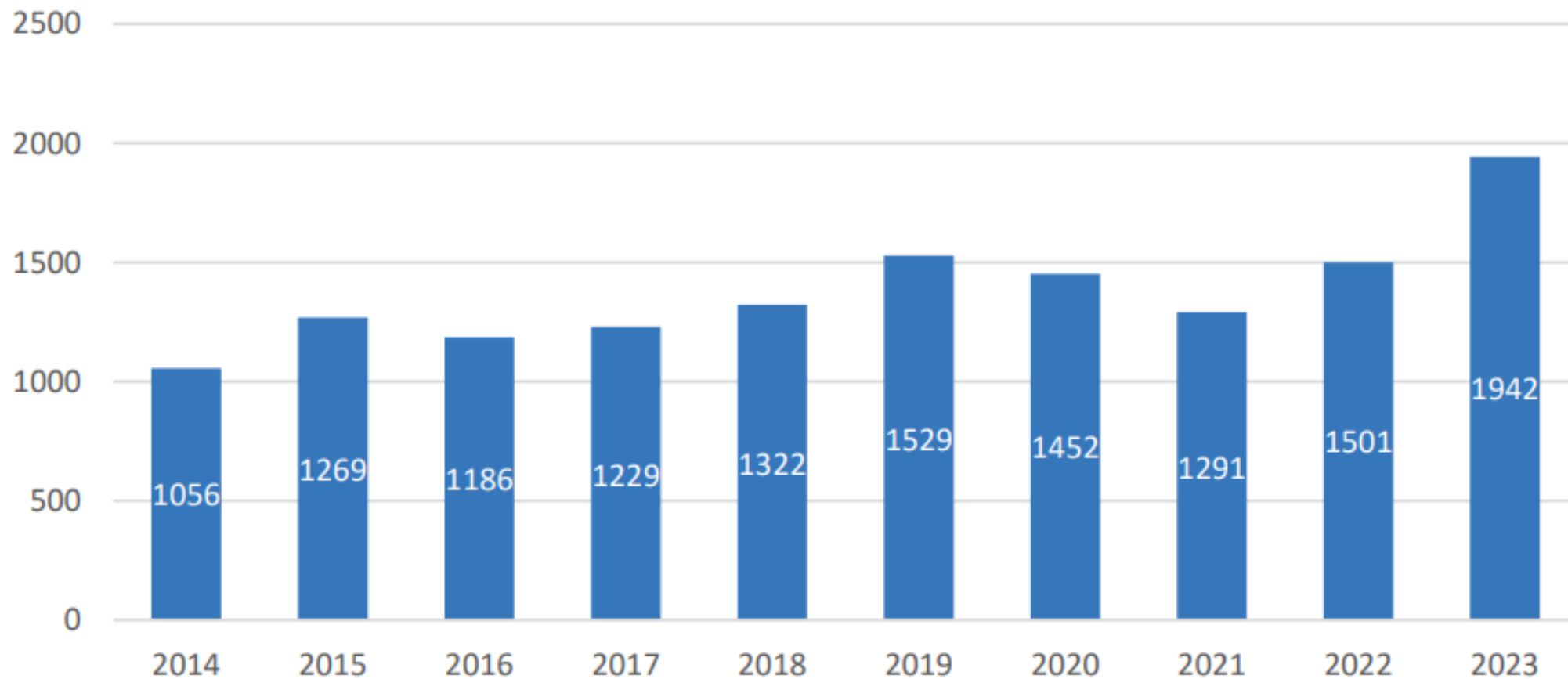
*Bruk av GHB og heroin har så lav forekomst at det ikke vises i tabellen, men inngår i totalskåren.

2023 var året
da...

Kilde: Kripos

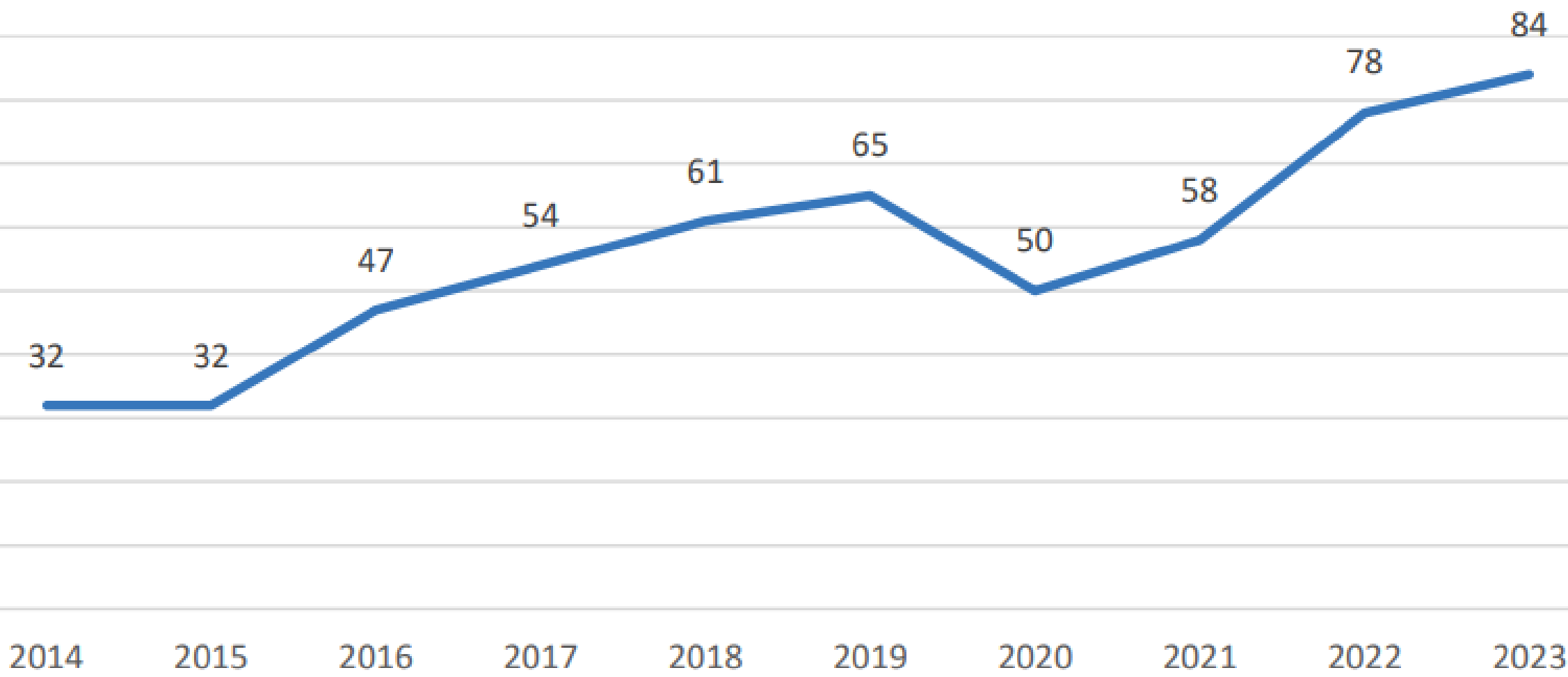
Kokain - antall beslag

Kilde: Kripas

Kokain - styrkegrad (%)

Kilde: Kripas

KRONIKK

Økende bruk av kokain

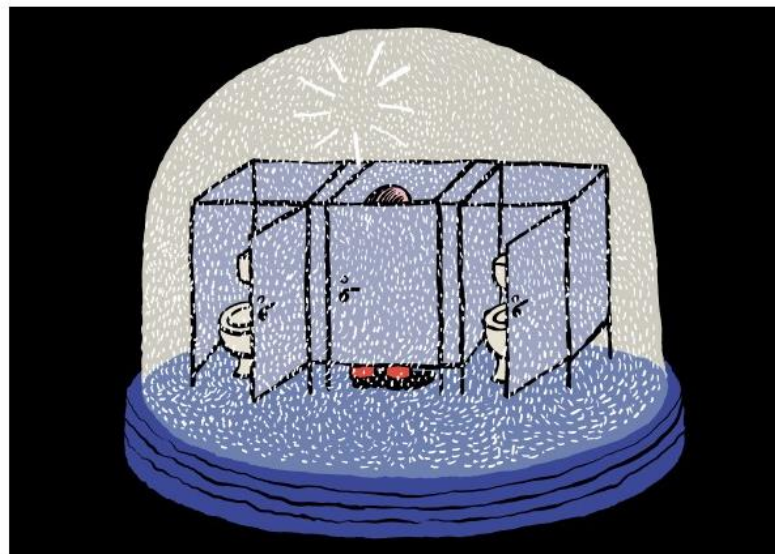
ARTIKKEL

LITTERATUR

KOMMENTARER (1)

Jørgen G. Bramness, Marit Edland-Gryt Om forfatterne

Kokain ser ut til å bli brukt mer enn tidligere. Helsepersonell bør ha økt oppmerksomhet rundt kokainbruk i tiden framover, spesielt med tanke på avhengighet og hjerte- og karsykdom.

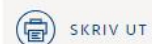

Publisert: 27. desember 2023
Utgave 1, 23. januar 2024

Tidsskr Nor Legeforen 2023
doi: 10.4045/tidsskr.23.0680

Mottatt 9.10.2023, første
revisjon innsendt 6.11.2023,
godkjent 13.11.2023.

 PlumX Metrics

- [Kokain - Oslo universitetssykehus HF \(oslo-universitetssykehus.no\)](https://oslo-universitetssykehus.no)

DET ER MYE VI IKKE VET...

...MEN DE FLESTE PILER PEKER I SAMME RETNING

- Spørreundersøkelser
  - Rusundersøkelsen
  - Ung i Oslo
- Veitrafikk
- Sykehusinnleggelseser
- Beslag
- Norsk pasientregister

2024

- Hva skjer i år?
- For de som er interessert i utviklingen – følge med på tall fra undersøkelser
  - Befolkningsundersøkelsen fra FHI: **Rusundersøkelsen**
  - Ung i Oslo
  - Kripos beslag – halvårlig og årlig
  - Media (dette feltet er det ofte i media)

Takk til samarbeidspartnere

- Jørgen Bramness, FHI
- Anne Line Bretteville-Jensen, FHI (Utelivsstudien, Cann2021)
- Jasmina Burdzovic Andreas, FHI (Utelivsstudien, Mitt Liv-studien)
- Linn Gjersing, FHI (Utelivsstudien)
- Kristin Buvik, FHI (Utelivsstudien)
- Johanna Gripenberg, STAD Stockholm (Utelivsstudien)
- Thomas Anton Sandøy (Rusundersøkelsen)
- Sveinung Sandberg, UiO
- Willy Pedersen, UiO
- Jens Christoffer Skogen, FHI (SHoT-studien)
- Ove Heradstveit, NORCE (SHoT-studien)
- Janne Scheffels, FHI (Mitt Liv-studien)
- Geir Scott Brunborg, FHI (Mitt Liv-studien)
- Elin K. Bye, FHI (ESPAD, Rusundersøkelsen)

Takk for oppmerksomheten!

Marit.Edland-Gryt@fhi.no